

Chemie of nie

Stichting NCO: 'DOB is niets meer dan gereguleerde chemie'

Met onkruidbestrijding op verharding is iets bijzonders aan de hand. Je kunt kiezen voor chemisch of niet-chemisch. Het zijn principieel verschillende keuzen, maar beide methoden worden uitdrukkelijk gepositioneerd als duurzaam doordat zij allebei worden beoordeeld via de DOB ofwel Duurzaam OnkruidBeheer.

Auteur: Hein van Iersel

Het moge duidelijk zijn dat Bert van Loon en Peter van de Haar, respectievelijk voorzitter en bestuurslid van de in 2012 opgerichte stichting NCO, dat staat voor Niet-Chemische Onkruidbestrijding, het niet eens zijn met deze classificering. Ondanks het ontzag voor de slimme positionering van de DOB-methode, die ervoor gezorgd heeft dat chemische onkruidbestrijding op verharding nog een aantal jaren geaccepteerd is gebleven, zijn beide heren van mening dat de DOB-methode feitelijk niets meer is dan gereguleerde chemie. De stichting die Van Loon en Van de Haar vertegenwoordigen, is van mening dat chemische of niet-chemische bestrijding een principieel andere keuze inhoudt, waarbij men stellig de verwachting heeft dat een verbod op middelen als glyfosaat een kwestie van tijd is. NCO is daarnaast van mening dat de integratie van beide methoden technisch en kostentechnisch niet haalbaar is. Het 'werkt' niet om alleen voor de oppervlakten waarop het verboden is om chemisch te bestrijden, niet-chemische

machines in te zetten. Dat zou kostentechnisch nooit haalbaar zijn.

Kaderrichtlijn

De zekerheid die de stichting meent te hebben over een snel verbod op het gebruik van glyfosaat, ontleent men onder andere aan de Europese Kaderrichtlijn Water. De Kaderrichtlijn Water is een Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan bepaalde eisen moet voldoen. Deze houden onder andere in dat de waterkwaliteit verbeterd moet zijn. Daarom wordt al sinds 2003 gewerkt aan het sterk verminderen van het glyfosaat op met name verhardingen. Verder is bepalend de communautaire Richtlijn/2009/128/EG van oktober 2009. Deze gaat in principe uit van een verbod van alle bestrijdingsmiddelen in gebieden waar 'het brede publiek zich begeeft, in de omgeving van zorginstellingen, scholen', omvattende dus nagenoeg de hele openbare ruimte. Gebleken is dat het gebruik van glyfosaat

Stichting NCO is een samenwerkingsverband van een aantal commerciële partijen die vooroplopen bij het ontwikkelen van methoden en machines en daarmee een direct commercieel belang hebben bij niet-chemische onkruidbestrijding op verhardingen. De volgende bedrijven zijn lid van Stichting NCO (Chemische Onkruid Bestrijding):

- Empas;
- Groenaannemingsbedrijf Punt;
- Hoaf;
- Jean Heybroek;
- Wave Europe;
- Weed Control;
- Jan Hekman van Eco Consult fungeert als secretaris van de stichting.

Peter van de Haar.

op verhandingen kan resulteren in forse concentraties in oppervlaktewater. Bij glyfosaat dat op volle grond wordt toegepast, bestaat dat gevaar veel minder omdat het middel hier veel minder snel zal afstromen naar het riool en eerder ter plekke zal worden afgebroken door biologische bodemactiviteit. Dit verschijnsel is overigens ook bekend uit de landbouw. Volgens recente publicaties van het project 'Samenwerken aan een schone Maas' komt vijftig procent van de gewasbeschermingsmiddelen die worden aangetoond in oppervlaktewater, uit morsen bij het vullen of schoonmaken van veldspuiten.

Concreet voor onkruidbestrijding zou dit betekenen dat chemische onkruidbestrijding rondom zorginstellingen en scholen vanaf 2015 verboden zal worden. In 2018 zou dan een totaalverbod worden ingevoerd.

Heel snel of voorspoedig verloopt de implementatie van dat verbod overigens niet. In 2012 heeft de Tweede Kamer een motie van het GroenLinks-kamerlid Grashof aangenomen, die aandringt om glyfosaat op verhandingen te verbieden en tevens glyfosaat te verbieden voor consumentengebruik. Atsma, staatssecretaris in het eerste kabinet-Rutte, heeft echter na een aanvankelijke instemming laten weten dat de implementatie van dat verbod op zich zal laten wachten. Ook het tweede kabinet-Rutte lijkt weinig haast te maken met het uitvoeren van de motie.

PRI

Belangrijke oorzaak daarvan is het rapport *LCA-quickscan vergelijking onkruidbestrijdingsmethoden* dat in juni 2012 door PRI/ WUR is uitgebracht. De essentie van dit rapport is dat

Bert van Loon

chemisch bestrijden duurzamer en minder milieubelastend zou zijn dan chemisch bestrijden. De stichting NCO is het overigens niet eens met de uitgangspunten voor deze studie en heeft op geen enkele manier medewerking verleend aan het onderzoek. Vanuit PRI, de gewasbeschermingsindustrie, leverde dat de stichting de nodige kritiek op, maar voorzitter Bert van Loon verklaart deze opstelling juist uit het gegeven dat 'chemisch' iets totaal anders is dan 'niet-chemisch' en, nog belangrijker, dat PRI met cijfers gewerkt heeft waar NCO zich totaal niet in herkent. Volgens van Loon zou het in sommige gevallen gaan om een factor-6-verschil voor wat betreft uitstootcijfers.

Chemische onkruidbestrijding rondom zorginstellingen en scholen zou vanaf 2015 worden verboden

Van Loon: 'Als DOB 1.0 niet werkt, waarom zou DOB 2.0 dan wel werken?' Van Loon bedoelt daarmee dat chemische bestrijding van onkruid op verhandingen steeds lastiger wordt. Enerzijds neemt het aantal resistente onkruiden in een stevig tempo toe - nu al zijn er zestien onkruiden die niet of amper reageren op glyfosaat -, anderzijds nemen ook de kosten van chemisch bestrijden toe, zeker als DOB 2.0 wordt ingevoerd en de beperkingen van chemische onkruidbestrijding zullen toenemen.

Bert van Loon: 'Het is verder onzin dat wij niet

mee zouden willen werken aan een LCA, maar dan moet het wel om een deugdelijk onderzoek gaan en dat is niet mogelijk in een half jaar.'

Kosten

Niet-chemische bestrijding heeft het imago dat het veel duurder zou zijn dan chemisch bestrijden. Op zich willen Van Loon en Van de Haar dat wel onderschrijven, maar dit is inmiddels nog maar een deel van het verhaal. Van de Haar is er bijvoorbeeld vast van overtuigd dat het prijsverschil tussen chemisch en niet-chemisch snel zal dalen door concurrentie tussen de verschillende systemen. Verder zou het nogal lastig zijn om een goede vergelijking te maken tussen de verschillende systemen. Veel gemeenten weten bijvoorbeeld niet hoe groot het oppervlak is dat ze bestreden willen hebben. Verder is chemisch bestrijden ook veel duurder geworden, met name door de invoering van DOB 2.0. Als je alle aanwijzingen die hierin staan precies zou uitvoeren, zal ook deze manier van bestrijden veel duurder worden, omdat er steeds meer plekken komen waar je niet mag spuiten, bijvoorbeeld in een cirkel van vijf meter rondom een straatkolk. Specifiek betekent dit dat men voor die specifieke plekken alternatieven moet verzinnen, wat alles natuurlijk fors duurder zal maken.

'Klein' mag je niet-chemisch bestrijden op dit moment niet meer noemen. Ongeveer 32 procent van de gemeenten beheert vijftig procent van het areaal op een niet-chemische manier.

Wageningen

Het is duidelijk dat de stichting NCO zich nadrukkelijker wil onderscheiden van de rest van de markt. Deze wordt volgens hen te nadrukkelijk

gedomineerd door Monsanto als leverancier van glyfosaat enerzijds en de Wageningse universiteit via het instituut PRI (Plant Research International) anderzijds. Vooral de rol van PRI vind de stichting lastig. PRI is de drijvende kracht achter DOB en DOB 2.0 en bepaalt in die rol de agenda van het onderzoek. Van Loon en Van de Haar verwijten PRI dat het een verlengstuk zou zijn van de chemische industrie.

Bert van Loon: 'Ik sluit niet uit dat de liefde tussen PRI en NCO ooit weer hersteld kan worden, maar dat zal toch tijd kosten.'

Niet-chemische bestrijding heeft het imago dat het veel duurder is dan chemisch bestrijden

Wat nu?

De motie-Grashof leek aanvankelijk de finale doodsteek te zijn voor chemische onkruidbestrijding op verhardingen. In de praktijk lijkt dat dus mee te vallen en dat is voornamelijk op het conto van het LCA-rapport van juni 2012 te schuiven, waaruit blijkt dat chemisch bestrijden duurzamer en minder milieubelastend zou zijn dan niet-chemisch bestrijden.

Om uit de patstelling te komen heeft de vorige staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu nog besloten om een onafhankelijke inventarisatie te laten uitvoeren naar de effecten van chemische en niet-chemische onkruidbestrijding. Deze inventarisatie moet de onduidelijkheid die is ontstaan naar aanleiding van de eerdere LCA-studie, wegnemen. Onderzoeksinstituut CLM in Leiden zou deze studie moeten gaan uitvoeren. Volgens Van Loon is het, ongeacht wat de uitkomst is van het onderzoek, prima dat dit onderzoek er komt. 'De situatie nu is moordend voor de markt omdat iedereen op elkaar zit te wachten en niemand investeert in nieuwe machines of ontwikkelingen.' Feitelijk zijn er volgens Van Loon twee scenario's denkbaar. Chemisch bestrijden op verhardingen krijgt een einddatum. De waarschijnlijke datum is dan eind 2018. Het tweede scenario is dat er geen einddatum wordt afgesproken en dat de motie-Grashof in zijn geheel de prullenbak in gaat.

Met beide scenario's kan Van Loon leven. Het belangrijkste is dat de sector duidelijkheid krijgt.

Reactie PRI: Maatwerk door geïntegreerde DOB-aanpak

DOB staat voor wetenschappelijke onderbouwde afweging van kosten, effectiviteit en milieueffecten van onkruidbestrijdingsmethoden. We weten veel over kosten en effectiviteit van de methoden. In een LCA worden milieueffecten als energieverbruik en humane en milieutoxiciteit goed in beeld gebracht. Met die informatie kun je technieken verder ontwikkelen en verduurzamen, en goed afgewogen invulling geven aan beheer. DOB hanteert naast de kennis over kosten en effectiviteit, de LCA als basis, en sluit a priori geen methoden uit. Alle wettelijk toegestane methoden worden beschouwd: mechanische, chemische, biologische en themische technieken. Ondanks de definities toch nog discussie. Daar moet je niet te veel mee willen doen. Hoe je het went of keert, het meest gebruikte middel op verhardingen wordt uit aardolie gemaakt. Verder speelt afspoeling van middel naar water een grote rol in Nederland. DOB sluit om die reden chemie uit in de buurt van kwetsbaar oppervlaktewater en grondwaterbeschermingsgebieden. Op andere plaatsen is daar geen aanleiding toe op basis van kennis van kosten en LCA.

DOB staat ook voor een afweging van preventie en daarna invulling van beheer met duurzame methoden. Beleidsmatig wordt vaak gesteld dat het beter is eerst de niet-chemische methoden in te zetten en daarna pas chemie. In de praktijk kan een beslisser daar weinig mee, c.q. wordt in één stap een beslissing genomen. Dit blijkt uit feit dat > 80% van de gemeenten in NL en > 95% van de bedrijventerreinen kiezen voor een vorm van DOB. Een aantal daarvan leunt nog te veel op chemie. Het is de uitdaging dat om te buigen. DOB gaat er van uit dat duurzame onkruidbestrijding alleen maar kan door combineren van niet-chemische en chemische methoden.

PRI betreurt dat de discussie chemie versus niet-chemie steeds aangewakkerd wordt door NCO. We zeggen het nog maar eens: DOB zegt niet dat je moet spuiten, het gaat om een geïntegreerde aanpak met combinaties van methoden. De vraag is of NCO ook biologisch-chemische middelen als Ultima en Square Down wil laten verbieden. Liever hadden we deze reactie dan ook niet geschreven. We nodigen NCO uit een andere koers te gaan varen en te participeren in DOB 2.0. DOB 2.0 biedt kansen voor alle partijen (zie www.dob-verhardingen.nl).

Corné Kempenaar

Chris van Dijk